

คนรวยคนจนทำทานมีอานิสงส์เสมอกันหรือไม่

Almsgiving merit for the rich and the poor

รศ.ดร.ประพันธ์ เศวตนันท์

มักมีคนถามเสมอว่า การทำบุญของคนรวยและคนจน มีผลแตกต่างกันหรือไม่ เพราะคนรวยมีกำลังทรัพย์มากกว่า ย่อมมีโอกาสทำบุญได้มากกว่าคนจนหลายเท่า ผลบุญอยู่ที่กำลังทรัพย์หรืออย่างไร ถ้าเป็นเช่นนั้นจริง ก็เป็นการไม่ยุติธรรมแน่นอน ยิ่งถ้าปัจจัยที่คนรายนำมาทำบุญนั้น ไม่ใช่ปัจจัยที่ได้มาโดยถูกต้อง และยังได้ผลบุญมากด้วยแล้ว ก็แสดงว่าพระพุทธศาสนาสันนิษฐานคนชั่วไร้หรือไม่ว่าง คนจนจะมีโอกาสรวยได้อย่างไร

ในสมัยพุทธกาล มีนางทาสีผู้หนึ่งยากจนมาก ไม่มีอาหารกินมาสองสามวันแล้ว วันหนึ่งขณะเดินขอทาน ได้ผ่านหน้าบ้านเศรษฐีผู้หนึ่ง ชื่อ อนาถปิณฑิกะ พบคนรับใช้ของเศรษฐีกำลังจะเทเศษอาหารที่เหลือเมื่อวานทิ้งลงขยะ นางทาสีได้ร้องขอเศษอาหารดังกล่าวจากคนรับใช้ ซึ่งคนรับใช้ก็ไม่ขัดข้อง แต่ได้เตือนว่าเศษอาหารนี้เน่าบูดแล้ว กินเข้าไปท้องจะเสียได้ นางทาสีบอกว่าไม่เป็นไร เพราะตนเองไม่มีอาหารกินมาสามวันแล้ว นางทาสีตั้งใจมากที่ได้ลาภลอย ตั้งใจว่าเมื่อถึงที่พักจะกินให้อิ่มสมกับที่ได้อดมาหลายวัน แต่ในระหว่างที่เดินทางกลับที่พัก ได้สวนทางกับพระพุทธองค์ซึ่งเสด็จมากับพระอานนท์ ซึ่งได้รับนิมนต์จากท่านเศรษฐีให้มาฉันภัตตาหาร ในฉับพลันนั้นนางทาสีมีจิตเป็นกุศลต้องการทำบุญ เพราะโดยปกติตัวเองไม่เคยมีปัจจัยจะสามารถทำบุญได้เลยแต่วันนี้รู้สึกว้า ตนเองโชคดีเหลือเกิน เพราะได้พบพระพุทธเจ้าในขณะที่มีอาหารกินเต็มหม้อสามารถใส่บาตรได้ ลืมไปว่าตัวเองกำลังหิวอยู่เช่นกัน พระพุทธองค์รู้ใจนางทาสี จึงเปิดฝาบาตรและนางทาสีได้ใส่บาตรจนอาหารหมดเกลี้ยงด้วยอารมณ์ปีติสุขอย่างที่สุด เดินกลับที่พักด้วยความเบิกบานใจ แต่สักครู่ได้ถูกคิดว่า เราได้เอาเศษอาหารเน่าบูดใส่บาตรให้พระพุทธองค์ฉันได้อย่างไร เมื่อได้คิดเช่นนั้น อกุศลจิตได้เกิดขึ้นแก่นางในทันที พระพุทธองค์เห็นเจตนาของนางทาสีมีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาอย่างบริสุทธิ์ใจ จึงให้พระอานนท์ลาดอาสนะตรงข้างทางนั่นเอง แล้วประทับฉันภัตตาหารของนางทาสีจนหมด พระองค์ได้ตรัสกับพระอานนท์ว่า รู้ไหม บุญที่นางทาสีใส่บาตรมือนี่ มากมายกว่าบุญที่อนาถปิณฑิกะได้สร้างเซตวันมหาวิหารถวาย รวมทั้งสร้างโรงทานสี่มุมเมือง

อุทาหรณ์จากเรื่องของนางทาสีนี้ เป็นคำตอบที่ดีสำหรับท่านที่มีความสงสัยในเรื่องอานิสงส์ของการทำบุญ บุญที่เกิดจากการให้ทานจะมากหรือน้อยวัดกันที่ใจเราเองว่า ได้ไถ่ถอนความโลภออกจากใจของเราได้มากน้อยเพียงใด ที่จริงการทำทานด้วยสิ่งของที่เรียกว่าอามิสทาน

นั้น ทำได้ง่าย แต่ทานที่มีอานิสงส์แรงกว่า และไม่ว่าเศรษฐกิจหรือยากก็สามารถทำได้ โดยไม่ต้องเสียปัจจัยอะไรเลย คือ การให้อารมณที่ตีแก่คนอื่น ซึ่งทำได้ทั่วไปไม่ว่าในวัดหรือนอกวัด ได้แก่ การมีขันติ คือมีความอดกลั้นต่ออารมณที่มากกระทบ และโสรัจจะ คือ การรักษาความมั่นคงแห่งจิตไม่ให้ล่วงเกินบุคคลอื่น **ขันติโสรัจจะ**จึงเป็นคุณธรรมเบื้องต้น ที่พวกเราควรประพฤติปฏิบัติให้เป็นเนื่องนิตย์เทอญ

(ตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสารชีวิต เล่มที่ 201 ประจำเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2534)